

Arbetsmiljöverket

Dnr AMV 2015/051981

Dnr Son 2016/45

Yttrande till Arbetsmiljöverket avseende Almens äldreboende

Innehållet i inspektionsmeddelandet har kommunicerats med medarbetarna på Almens äldreboende samt till verksamhetens skyddsombud.

Då krav nummer 1 inte kan lösas av verksamheten själv har avdelningschef för äldre och funktionshinder samt fastighetsförvaltningen involverats. Ärendet har också nämndbehandlats utifrån krav nummer 1.

Socialnämndens och verksamhetens åtgärder, utifrån de krav på åtgärder som Arbetsmiljöverket ställer efter inspektionen den 15 januari 2016, presenteras under respektive krav nedan:

De boendes toaletter är enligt AMV för trånga. Vid mätning var avståndet mellan toalettens ena sida och väggen 63 centimeter och mellan toaletten och väggen framför cirka 112 centimeter. Många av de boende är i behov av omfattande stöd och hjälp i samband med förflyttningar vid toalettbesök och duschning. Vissa behöver hjälp av två arbetstagare.

Sammantaget innebär det begränsade utrymmet risker för belastningsskador i rygg och nacke av både akut karaktär (i samband med plötsliga överbelastningar) eller efter längre tids belastning.

AMV:s krav: Järfälla kommun ska se till att det finns ett fritt arbetsutrymme om 0,8 meter (80 centimeter) vid sidan av toalettstolen. Det ska finnas fritt utrymme för de hjälpmedel som används så att dessa kan passera och manövreras. Med fritt arbetsutrymme och fritt utrymme menas att arbetstagaren ska kunna utföra sina arbetsuppgifter, manövrera och passera med hjälpmedel utan att de hindras av väggar, dörrpostar, fasta möbler eller annan fast monterad utrustning. (se 6 § AFS 2012:02)

Järfälla kommun ser allvarligt på att arbetstagare kan skadas akut eller få belastningsskador efter längre tids belastning på Almens äldreboende. Äldreboende är en verksamhet med skör målgrupp och där ett viktigt arbete görs av personalen. Långtgående förändringar kan därför inte ske utan att olika alternativ presenterats och analyserats utifrån boende och personals perspektiv, men också utifrån om förändringarna ger verkliga lösningar på problemen eller om mer genomgripande förändringar måste vidtas för att säkra stöd till personer i målgruppen och arbetsmiljö för personalen.

Utöver den dialog som hålls med skyddsombud på Almen har Järfälla kommun också tagit kontakt med facklig företrädare för Kommunal sektion 14, som meddelar att han *”uppfattar behovet av åtgärder gällande utrymmesbristerna på samtliga boendetoaletter som akuta, det vill säga att beslut om det måste tas så fort som möjligt och genomförande måste påbörjas strax efter. Även andra åtgärder som underlättar personalens arbete i dessa utrymmen under tiden renovering av toaletterna pågår måste vägas in och vidtas”*. Socialförvaltningens förslag på långsiktiga och kortsiktiga insatser har behandlats enligt MBL.

Krav 1 är komplicerat, då lägenheterna är små och lösningar behöver involvera flera olika perspektiv. Alla omfattande åtgärder tar tid. Därför behövs både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder för att förhindra olyckor, tillbud och sjukdomar på grund av lokaliteternas utformning.

Den undersökning som gjorts och som ligger till grund för socialförvaltningens förslag till svar har därför gjorts i nära samarbete mellan Bygg- och miljöförvaltningen (Fastighet), avdelningschef för äldre och funktionshinder, lokalsamordnare inom Avdelningen för lednings- och verksamhetsstöd samt verksamhetschef för Almen (inom Vård och omsorg).

Det finns andra behov av renovering på Almens äldreboende. Almen har redan idag små lägenheter vilket också kan medföra svårighet att hitta ändamålsenliga lösningar på bristerna som nämns i AMV:s inspektionsmeddelande. Förutom dessa brister behövs också andra åtgärder, till exempel avseende hiss och balkonger.

För att uppnå kraven från arbetsmiljöverket behöver lägenheterna slås ihop två och två vid en ombyggnation. Lägenheterna är små på Almen vilket gör att en anpassning av badrum i respektive lägenhet inte går att genomföra. Detta innebär att boendet minskas med 20 platser. En minskning i platser innebär att man tappar synergieffekter gällande personal inom verksamheten, det blir dyrare att driva verksamheten effektivt.

Om man väljer att inte slå ihop lägenheterna två och två och istället renovera varje badrum blir resterande yta i lägenheten mycket liten och riskerar att skapa andra arbetsmiljöproblem för arbete kring t.ex. säng.

Under renoveringstiden, oavsett om man väljer att renovera varje badrum eller slå ihop lägenheter, behöver de boende evakueras till andra äldreboenden i kommunen. Renoveringstiden bedöms till att pågå under två års tid utifrån den erfarenhet vi har från renovering av Olovslunds äldreboende. Innan renoveringen kan starta behöver bygglov godkännas, en kravställning upprättas och sedan ska upphandling ske vilket gör att byggstart kan tidigast påbörjas i slutet av år 2016 eller början av år 2017. En ombyggnation av Almens äldreboende beräknas vara färdigt cirka två år senare, 2018 – 2019. Med tanke på den långa renoveringstiden och svårigheten att få till riktigt bra lösningar för de boende, personalen och verksamheten, är detta alternativ inte det bästa.

Under år 2017 kommer ett nytt äldreboende att tas i bruk i Viksjö, Järfälla. Det nya äldreboendet omfattar 40 nya platser och kan då ersätta Almens äldreboende. Boendet är då redan från början klart för att klara krav både gällande arbetsmiljö och de

boendes behov, vilket ger en långsiktigt bra lösning. Personalen erbjuds verksamhetsövergång.

I avvaktan på att Viksjös äldreboende blir klart kommer Järfälla kommun att behöva vidta åtgärder för att minimera riskerna för skador och belastningsskador i det dagliga arbetet för personal. I dessa åtgärder involveras verksamhetschefen, arbetsterapeut, skyddsombuden och facket. Grundliga riskanalyser kommer att göras utifrån de olika perspektiven, boendeperspektivet och arbetsmiljöperspektivet. Åtgärder handlar om att finna alternativa lösningar inom boendet för omvårdnadsarbetet så att god arbetsmiljö uppnås.

Därutöver finner socialförvaltningen att personer som redan inledningsvis har stora omvårdnadsbehov, eller där progressiviteten i sjukdomen göra att man kommer att få stora omvårdnadsbehov i en nära framtid, och behöver eller kommer att behöva omfattande hjälp, till exempel i toaletsituationen, inte ska placeras på Almen, utan i första hand erbjudas plats på andra äldreboenden. Det kan också i vissa fall bli aktuellt att personer som idag bor på Almen och som behöver särskilt omfattande stöd kan erbjudas annat boende utifrån sina behov och utifrån arbetsmiljöperspektivet.

Brist 2 – Tillbud

Järfälla kommun ska ta fram rutiner för att rapportera och utreda tillbud, ohälsa och olycksfall i arbetet. Rutinerna ska dokumenteras skriftligt om det finns minst 10 arbetstagare.

Järfälla kommun ska dessutom se till att alla arbetstagare känner till:

- Att de ska rapportera tillbud, ohälsa och olycksfall i arbetet till arbetsgivaren
- Vad de ska rapportera som tillbud, ohälsa och olycksfall
- Hur de ska rapportera

Järfälla kommun ska också säkerställa att man som arbetsgivare

- Undersöker bakomliggande orsaker till arbetsrelaterade tillbud, ohälsa och olycksfall
- Bedömer om det behövs åtgärder för att förhindra att liknande händelser och situationer inträffar igen
- Informerar arbetstagarna om det som inträffat och om aktuella åtgärder (Se 9 § AFS 2001:01)

Verksamhetschef på Almen har informerat facket och skyddsombuden på arbetsplatsen samt personal och fört ut innehållet i inspektionsmeddelandet till berörda medarbetare.

Hur verksamheten (Almens äldreboende) har uppfyllt kraven framgår av bifogad fil, ”Almens Äldreboende/Inspektionsmeddelande 2015/051981,/Brist 2. Tillbud”. I detta dokument framgår också hur skyddsombud och övrig personal varit delaktiga vid genomförandet av åtgärderna.